

“उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी”
मोहीमेंतर्गत प्रचलित योजनांमधील
घटकांची अर्थसंकल्पीय तरतूदीच्या
मर्यादेत १००% अंमलबजावणी
करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र. क्र. १८ / राकृवियो कक्ष,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
दिनांक : २९ जुलै, २०१७

वाचा: कृषि व पदुम विभागाचा शा.नि. क्र. ०३१७/प्र. क्र. १८ / राकृवियो कक्ष, दि. १३/०४/२०१७

प्रस्तावना:

चालू वर्षापासून खरीप व रबी हंगामात “उन्नत शेती - समृद्ध शेतकरी” मोहीम राबविण्याचा राज्य शासनाने संदर्भाकित शासन निर्णय दि. १३/०४/२०१७ अन्वये निर्णय घेतलेला आहे. या मोहिमेद्वारे कृषि विभागाच्या प्रचलित योजनांच्या अंमलबजावणीत अधिक सुटसुटीतपणा व सुसूत्रता आणून योजना पारदर्शकरित्या व अधिक प्रभावीपणे राबविण्यात येत आहेत त्याचप्रमाणे, आधुनिक कृषि तंत्रज्ञान राज्यातील सर्व शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचविण्यात येत आहेत.

कृषि विभागांतर्गत प्रामुख्याने केंद्र पुरस्कृत योजना राबविण्यात येत असून काही राज्य पुरस्कृत योजना राबविण्यात येत आहेत. प्रत्येक वर्षाच्या सुरुवातीलाच केंद्र व राज्य शासनाने त्या-त्या योजनेसाठी मंजूर केलेल्या आर्थिक नियतव्ययाच्या मर्यादेत राज्य शासन वार्षिक कृती आराखडा तयार करते. सर्व केंद्र पुरस्कृत योजनांचा वार्षिक कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करण्यात येतो आणि केंद्र शासनाच्या मान्यतेनंतर या योजनांची खरीप व रबी हंगामात अंमलबजावणी करण्यात येते. त्याचप्रमाणे, राज्य शासन पुरस्कृत योजनांचा आराखडा राज्य पातळीवर अंतीम करून त्या योजनांची वर्षभरात अंमलबजावणी करण्यात येते. अशाप्रकारे, प्रत्येक वर्षी त्या - त्या योजनेसाठी मंजूर आर्थिक नियतव्ययाच्या मर्यादेत वार्षिक कृती आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी अर्थसंकल्पीय तरतूद करण्यात येते.

राज्याच्या कृषि क्षेत्राचे अवलोकन केले असता लागवडीखालील एकूण क्षेत्रापैकी जवळपास दोन तृत्यांश क्षेत्र खरीप हंगामामध्ये आणि एक तृत्यांश क्षेत्र रबी हंगामात लागवडीखाली असते तथापि, सर्व केंद्र पुरस्कृत योजनांमध्ये वार्षिक कृती आराखड्याच्या एकूण रकमेपैकी पहिल्या हफत्यात ५०% निधी माहे मे-जून महिन्यात व उर्वरीत ५०% निधी माहे, नोव्हेंबर-डिसेंबर दरम्यान केंद्र शासनाकडून राज्यास वितरीत होतो. सबब, सदर योजनांतर्गत पहिल्या हफत्यात उपलब्ध होणाऱ्या ५०% निधीच्या मर्यादेत विविध घटकांकरिता कृषि विभागामार्फत शेतकऱ्यांना पूर्वसंमती देताना प्रदान करण्यात येत होत्या व उर्वरीत ५०% कामांना दुसऱ्या हफत्यातील निधी प्राप्त झाल्यानंतर पूर्वसंमती प्रदान करण्यात येत होत्या, जेणेकरून

शेतकऱ्यांना पूर्वसंमती प्रदान करून निधी अभावी त्यांचे प्रस्ताव प्रलंबित राहू नयेत तसेच, मूळ अर्थसंकल्पीय तरतूदीत कपात झाल्यास शासनावर आर्थिक दायित्व निर्माण होऊ नये.

वास्तविकतः राज्यात खरीप हंगामात लागवडीखालील क्षेत्र जास्त असल्याने या हंगामात योजनांतर्गत विविध घटकांची / कामांची अंमलबजावणी मोठ्या प्रमाणात होत असते. खरीप हंगामात प्राप्त होणारा अपूरा निधी व माहे सप्टेंबर-ऑक्टोबरमध्ये रब्बी हंगाम सुरू होऊन देखिल दुसऱ्या हफत्यातील ५०% निधी उशिरा प्राप्त होत असल्याने वर्ष अखेरीस काही योजनांचा निधी अखर्चित रहात आहे. सबब, केंद्र व राज्य पुरस्कृत योजनांमध्ये विविध घटकांच्या / कामांच्या अंमलबजावणी करिता वार्षिक कृती आराखडयामध्ये विहित केलेल्या भौतिक व आर्थिक लक्षांकाऐवढ्या पूर्वसंमती प्रदान करण्याबाबत क्षेत्रिय यंत्रणेस सूचित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती, त्याबाबत शासनाने पुढील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:

१. सन २०१७-१८ पासून दर वर्षी कृषि विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या सर्व केंद्र पुरस्कृत योजनांमध्ये लाभार्थ्यांची निवड प्रक्रिया विहित पद्धतीने राबवून त्या-त्या वर्षीच्या वार्षिक कृती आराखडयामध्ये प्रत्येक हंगामातील पिकांसाठी विहित केलेल्या भौतिक व आर्थिक लक्षांकाऐवढ्या लाभार्थी शेतकऱ्यांना वर्षाच्या सुरुवातीलाच पूर्वसंमती प्रदान करण्यात याव्यात.
२. अपवादात्मक परिस्थितीत, केंद्र पुरस्कृत योजनांच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमध्ये थोड्याफार प्रमाणात कपात झाल्यास, चालू वर्षाचे प्रलंबित आर्थिक दायित्व पुढील आर्थिक वर्षाच्या तरतूदीतून अदा करण्यास केंद्र शासन नेहमीच संमती देत आहे सबब, अशा परिस्थितीत निर्माण होणारे आर्थिक दायित्व पुढील आर्थिक वर्षाच्या तरतूदीतून प्राथम्याने भागविण्यात यावे.
३. राज्य पुरस्कृत योजनांच्या बाबतीत वित्त विभागामार्फत वर्षाच्या सुरुवातीस सर्वसाधारणतः ८०% निधी वितरीत करण्यात येतो. सबब, त्या-त्या योजनेच्या वार्षिक कृती आराखडयामध्ये प्रत्येक हंगामातील पिकांसाठी विहित केलेल्या भौतिक व आर्थिक लक्षांकाच्या ८०% मर्यादेपर्यंत लाभार्थी शेतकऱ्यांना वर्षाच्या सुरुवातीलाच पूर्वसंमती प्रदान करण्यात याव्यात.
४. अपवादात्मक परिस्थितीत, राज्य पुरस्कृत योजनांच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमध्ये थोड्याफार प्रमाणात कपात झाल्यास, चालू वर्षाचे प्रलंबित आर्थिक दायित्व पुढील आर्थिक वर्षाच्या तरतूदीतून प्राथम्याने अदा करण्यात यावे.
५. सदर शासन निर्णय स्थायी स्वरूपाचा असून उपरोक्त निर्देशाप्रमाणे प्रति वर्ष सर्व प्रचलित योजनेतील घटकांच्या / बाबींच्या अंमलबजावणी दरम्यान त्या-त्या योजनेमध्ये केंद्र / राज्य शासनाने विहित केलेल्या प्रमाणात अनुसूचित जाती व जमाती, अत्यल्प व अल्प भूधारक

शेतकरी, महिला लाभार्थी शेतकऱ्यांचे विहित केलेले प्रमाण राखून सर्व केंद्र व राज्य पुरस्कृत योजनांची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०७२९१८३९३७०२०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(श्रीकांत चं. आंडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्य मंत्री, मंत्रालय, मुंबई
२. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई
३. मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
४. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. अ.मु.स. (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. अ.मु.स. (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. प्र. स. (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रकल्प संचालक, नानाजी देशमुख कृषि संजीवनी प्रकल्प, मुंबई
९. विभागीय आयुक्त (सर्व)
१०. आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
११. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन व औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे
१२. कुलगुरु (सर्व कृषि विद्यापीठ), महाराष्ट्र राज्य
१३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाबीज, अकोला.
१४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषी औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई.
१५. महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे
१६. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१७. मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सर्व जिल्हा परिषद)
१८. सर्व उप सचिव (कृषि), कृषि, पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. कृषि संचालक (सर्व) / कृषि सह संचालक (सर्व), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२०. विभागीय कृषि सह संचालक (सर्व)
२१. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
२२. प्रकल्प संचालक (आत्मा), (सर्व)
२३. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
२४. महालेखापाल, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
२५. महालेखापाल, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर
२६. निवड नस्ती (कार्यासन राकृवियो).